

Til skoleledere og lærere i grunnskolen og Vg1

Dato: Oslo 4.09.09

Utlysning av midler i Den naturlige skolesekken

Grunnskoler og videregående skoler, Vg1 kan søke om inntil kr 50 000,- for å gjennomføre aktiviteter innenfor Den naturlige skolesekken. Det er fullt mulig å søke om mindre beløp til enkeltaktiviteter.

Søknadsfrist er 22. september 2009.

Bakgrunn og organisering

Kunnskapsdepartementet (KD) og Miljøverndepartementet (MD) lanserte i samarbeid prosjektet *Den naturlige skolesekken* (DNS) høsten 2008. Prosjektet skal bidra til å utvikle nysgjerrighet og kunnskap om naturen, bevissthet om bærekraftig utvikling og økt miljøengasjement hos elever og lærere i grunnskolen. Utforskende arbeidsmåter står sentralt i prosjektet.

Utdanningsdirektoratet (Udir) og Direktoratet for naturforvaltning (DN) er prosjektansvarlige. Naturfagsenteret har ansvar for den daglige driften av Den naturlige skolesekken som omfatter kontakt med skoler som søker om å delta, ressursgruppe og referansegruppe. Ressursgruppen ivaretar den faglige og fagdidaktiske bredden i prosjektet og består av fagpersoner innen kroppsøving, mat og helse, samfunnsfag og en som kan ivaretar læring ved bruk av naturen i nærmiljøet (utendørsundervisning). Naturfaget ivaretas av Naturfagsenteret. Referansegruppen er medlemmer fra ulike interessegrupper for prosjektet, deriblant de organisasjonene som i 2009 har fått støtte til utviklingsarbeid i DNS. Naturfagsenteret utvikler i tillegg et nettsted med læringsressurser (www.naturesekken.no).

Våren 2009 deltok 11 skoler fra tre fylker i utprøvingen av Den naturlige skolesekken. De leverte sin sluttrapport før sommerferien 2009. Hver av skolene gjennomførte et eller flere pilotprosjekt og lagde et tilhørende undervisningsopplegg. En skriftlig beskrivelse av disse vil bli publisert på www.naturesekken.no, og kan tas i bruk av andre skoler.

Det er foretatt en begrenset evaluering av prosjektet gjennom spørreskjema og rapportering fra skolene i regi av Naturfagsenteret. Rapporten kan lese på www.naturesekken.no.

Organisasjoner og institusjoner som deltar i DNS kom litt senere inn i prosjektet enn pilotskolene. De jobber med å utvikle og bearbeide kurs og materiell som kan tas i bruk av skoler på naturesekken.no. Organisasjonene jobber også med å kartlegge lokale fagpersoner som skolene kan kontakte for kurs og veiledning.

Videreføring av DNS

KD og MD anbefaler en videre satsing på Den naturlige skolesekken. Videreføringen av DNS vil inkludere videreutvikling av nettstedet naturesekken.no, drift av sekretariatet og ressursgruppe og støtte til nye skoler. I videreføringen av prosjektet vil både grunnskoler og Vg1 i videregående skoler bli invitert til å søke.

Mål og føringer for Den naturlige skolesekken

Den naturlige skolesekken skal bidra til å utvikle nysgjerrighet og kunnskap om naturen, bevissthet om bærekraftig utvikling og økt miljøengasjement hos alle elever og lærere i grunnopplæringen. Den naturlige skolesekken skal være forankret i Læreplanverket for grunnopplæringen.

Den naturlige skolesekken skal

- koordinere læringsressurser innenfor de aktuelle områdene, og skape et profesjonelt nettverk av foreninger og organisasjoner som driver skolerettet virksomhet*
- bidra til å utnytte skolens nærmiljø som læringsarena og bruk av ulike regionale og nasjonale ressurser*
- bidra til å styrke samfunnsfaglige og naturfaglige metoder*
- bidra til økt kunnskap om forbruk, helse og livsstil*
- gjøre det mulig for alle elever å utnytte kropp og sanseapparat*

Opplegg knyttet til DNS skal ha følgende føringer:

- Perspektiv: Det er viktig at perspektivet i Den naturlige skolesekken synliggjøres. Undervisningsopplegg som skoler og organisasjoner utarbeider bør passe inn under paraplyen av nysgjerrighet og kunnskap om naturen, bevissthet om

- bærekraftig utvikling og økt miljøengasjement. Dette er hovedtanken i Den naturlige skolesekken.
- **Faglighet:** Det er viktig at oppleggene fra skoler og organisasjoner har høy faglig kvalitet. Oppleggene skal favne om 2 eller flere fag, som gjør prosjektet til et flerfaglig undervisningsopplegg. Regifagene er Naturfag og Samfunnsfag. Minst ett av disse fagene skal være representert i prosjektet. Men alle fellesfagene i grunnopplæringen kan bidra til gjennomføringen av prosjekter.
  - **Fagdidaktikk/ Læreplan:** Det er viktig at oppleggene blir godt fagdidaktisk tilrettelagt og i henhold til læreplanen. Grunnleggende ferdigheter skal da også inngå her. Forskerspiren er i tillegg en interessant tilnæringsmåte. Der det er mulig skal utforskende arbeidsmåter brukes.
  - Det er viktig at skolens nærmiljø tas i bruk som læringsarena

DNS er forpliktet på Læreplanverket Kunnskapsløftet (LK06), det vil si Generell del, Prinsipper for opplæringen og Læreplaner for fag med relevante kompetansemål i fellesfagene (mat og helse, samfunnsfag, kroppsøving, naturfag, norsk og matematikk). Grunnleggende ferdigheter blir viktig å trekke inn i undervisningsoppleggene.

Spesielt er det pekt på betydningen av å bruke grunntankene i Forskerspiren i naturfagplanen. Den vitenskapelige tilnærmingen til naturfag som er grunnlaget for Forskerspiren, kan også anvendes for de andre fagene i DNS. Vi vil derfor anbefale skolene å se spesielt på dette hovedområdet i naturfagplanen. I omtalen av Forskerspiren sier LK06:

Naturvitenskapen framstår på to måter i naturfagundervisningen: som et produkt som viser den kunnskapen vi har i dag, og som en prosess som dreier seg om naturvitenskapelige metoder for å bygge kunnskap. Prosessene omfatter hypotesedanning, eksperimentering, systematiske observasjoner, åpenhet, diskusjoner, kritisk vurdering, begrunnelser for konklusjoner og formidling. Forskerspiren skal ivareta disse dimensjonene i opplæringen.

Denne teksten er nærmere utdypet i kompetansemålene for de ulike trinnene i naturfagplanen.

Skolene bes om å komme med forslag til vurdering for læring (underveisvurdering) og vurdering av læring (sluttvurdering) i undervisningsoppleggene. Hvordan har skolene tenkt vurdering i undervisningsoppleggene?

Hva kan skolen søke om penger til?

Vilkårene for tildelingen er at skolene lager ett eller flere undervisningsopplegg i flerfaglige tema som inkluderer minst to av fellesfagene og prøver ut disse. Undervisningsoppleggene vil bli vurdert for publisering på nettstedet www.naturesekken.no slik at det kan deles med andre. Naturfagsenteret vil være behjelpelig med å tilrettelegge for publisering.

Formuler overordnede mål med oppleggene relatert til LK06 og DNS.

Gi en kort beskrivelse av faglig innhold, organisering og metoder for undervisningsopplegget dere søker om penger til. Si gjerne litt om hvordan dere vil etablere et samspill mellom uteskole og klasseromsundervisning.

Budsjettet

Gjennom DNS skal det utvikles en idébank som andre skoler kan ha nytte av. Det er derfor viktig at skolene både setter av tid til utvikling av gode undervisningsopplegg og kompetanseheving dersom det er nødvendig. Med det som utgangspunkt råder vi skoler som ønsker å søke om midler til å gjøre disse vurderingene ved søknad om penger:

- **Frikjøp av lærere** for å planlegge og gjennomføre opplegg innen DNS (spesifiser hva frikjøptiden brukes til).
- **Kjøp av tjenester fra organisasjoner/institusjoner.** Skissere hvordan dere eventuelt vil bruke organisasjoner eller institusjoner i det skisserte undervisningsopplegget. Vi vil gjerne ha læreren i førersetet – det skal ikke fungere slik at læreren gir bort klassen sin til en utenforstående person eller instans. Men det er positivt om opplegg utvikles i et nært samspill mellom organisasjon og skole.
- **Kompetanseheving.** Kompetanseheving(kurs/foredragsholdere direkte knytta til formålet med og innholdet i DNS). Skissere hvilke kompetansehevingsbehov dere har for å realisere undervisningsoppleggene.
  - Kompetanseheving på bærekraftperspektivet
  - Faglig kompetanseheving – innen de enkelte fag
  - Fagdidaktikk knyttet til gjennomføring av Den naturlige skolesekken som for eksempel uteskole, forskerspiren og grunnleggende ferdigheter.

- **Utstyr** (Utstyret som eventuelt kjøpes inn må være knyttet til konkrete aktiviteter dere skal gjennomføre i DNS). Det er ikke ønskelig at mer en ¼ av søknadssummen blir budsjettert til utstyr.
- **Reiseutgifter** knyttet til gjennomføring av opplegg kan dekkes av DNS. Det er også mulig å dekke reiseutgifter for lærere i forbindelse med utvikling av opplegg og å være på kurs. Men denne posten må også sees i forhold til resten av budsjettet.
- **Mat** – det er greit å la noe av budsjettet gå til matutgifter til elever dersom det er knyttet til et konkret opplegg innen mat og helse. Men det er ikke meningen at budsjettet skal kunne brukes til mat generelt i forbindelse med uteaktivitet.

Punktene nevnt over er ment som forslag til fordeling av eventuelt tildelte midler, men det er skolene selv som må budsjettere hvilke behov de har for å utføre aktiviteten. Skoler kan søke om mindre beløp til enkelt aktiviteter innenfor de retningslinjene som er lagt for DNS, og da vil det for eksempel ikke være naturlig å ta hensyn til alle punktene nevnt over.

Søknaden undertegnes med skoleleder og minst en lærer som kontaktpersoner for prosjektet. E-postadresser og telefonnummer må oppgis.

Søknaden sendes som vedlegg på e-post til post@naturesekken.no innen 22. september 2009.

Vennlig hilsen

Anders Isnes
Leder av Naturfagsenteret

Eldri Scheie
prosjektmedarbeider DNS